

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.II.40/2021/10. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2022. évi január hó 28. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény büntette és más bűncselekmények miatt **Terhelt1** ellen indult büntetőügyben a Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.32/2021/3. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

A vádlottat az ellene 3 rb. a Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól felmenti.

Az elsőfokú bíróság által 1 rb. a Btk. 350. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott bűncselekményként értékelt magatartásait 3 rb. a Btk. 350. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott felbujtóként elkövetett választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény büntettének minősíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Zalaegerszegi Törvényszék a 2021. évi május hó 27. napján kelt 3.B.32/2021/3. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 350. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény büntette, valamint 3 rendbeli a

Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntette miatt – halmazati büntetésül – 1 év szabadságvesztésre ítélte, melynek végrehajtását 1 év 6 hónap próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztést – annak esetleges végrehajtása esetén – börtönben rendelte végrehajtani azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

- [2] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott és védője jelentett be fellebbezést a büntetés enyhítése érdekében.
- [3] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az eredeti, a 2021. évi július hó 23. napján kelt átiratában az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Indítványát a 2022. január 28-án kelt újabb átiratában módosította, és a nyilvános ülésen az Adatváltozás-kezelési szolgáltatás bevezetésével, továbbá az állampolgárok adminisztratív terheinek csökkentésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi CXIX. törvény 12. pontjának 17. §-ára figyelemmel – amely a 2022. január 1-jei hatállyal a Btk. 342. §-át (1a) bekezdéssel egészítette ki – a módosított tartalommal egyezően tartotta fenn. Az elsőfokú bíróság ítéletének a Btk. 2. § (2) bekezdésének alkalmazásával történő megváltoztatását, a vádlott 3 rb., a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntettének vádja alóli felmentését, illetve büntetésének enyhítését, mind a szabadságvesztés, mind pedig a próbaidő rövidebb tartamban történő megállapítását kérte.
- [4] A vádlott védője fellebbezésének írásbeli indoklásában és a nyilvános ülésen is a vádlott közbizalom elleni bűncselekmények vádja alóli felmentését, egyéb vonatkozásban pedig az alkalmazott jogkövetkezmények enyhítését, közérdekű munka kiszabását indítványozta.

[5] **II.**

- [6] A vádlott az előkészítő ülésen beismerte a bűnösségét és a tárgyaláshoz való jogáról is lemondott, nyilatkozatát az elsőfokú bíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 504. § (3) bekezdése alapján nem ügydöntő végzésével elfogadta. Ennek következtében a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését a továbbiakban már nem vizsgálta [Be. 500. § (2) bekezdés b) pont], illetve azokra nem is folytatott le további bizonyítást [Be. 521. § (1) bekezdés].
- [7] Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján jelentettek be fellebbezést, ezért a másodfokú bíróság a Be. 590. § (3) bekezdésére figyelemmel az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett rendelkezését, illetve részét bírálta felül; oly módon, hogy a Be. 591. § (2) bekezdése értelmében nem vizsgálta az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát sem, és határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította.
- [8] A másodfokú bíróságnak azonban a Be. 590. § (5) bekezdésének a), b) és c) pontjai értelmében e korlátozott felülbírálat keretében is vizsgálnia kellett, hogy az ítéletet a Be. 607. § (1) bekezdésében és a Be. 608. § (1) bekezdésében írt eljárási szabálysértés okából nem kell-e hatályon kívül helyezni, a vádlottat nem kell-e felmenteni vagy vele szemben az eljárást megszüntetni, illetve cselekményeinek minősítése megfelel-e az anyagi büntető jogszabályoknak. Ezen túlmenően a Be. 590. § (7) bekezdésében írtak szerint hivatalból kellett döntenie az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben is.

- [9] Itt szükséges utalni arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a Be. 561. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti részében, a 2. oldal [4] bekezdésében – határozatszerkesztési hiba folytán – két ténymegállapítás (*megkapták lakcímkártyájukat, illetve felvették őket a választási névjegyzékbe*) között egy, helyes határozatszerkesztés esetén a Be. 561. § (3) bekezdésének e) pontjába tartozó megállapítás (*ezzel szavazásra jogosulttá váltak*) is található, mely tartalmát tekintve a megállapított tényeket részben a Btk. 350. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekmény kereteit kitöltő ún. igazgatási jogszabályokkal, részben pedig a törvényi tényállás elemeivel egybevető, azoknak megfelelő jogkövetkeztetés.
- [10] Miután az állandó bírói gyakorlat szerint a jogkövetkeztetések abban az esetben sem részei a megállapított tényállásnak, ha határozatszerkesztési hiba folytán az ítéleti tényállásban szerepelnek, következésképpen tehát a Be. 591. § (2) bekezdésében írt, fentebb részletezett védelemben sem részesülhetnek (*BH. 2005.167.*): a másodfokú bíróság a fenti megállapítást az ítélet jogi indokolása részének tekintette. Kiemelve azt is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének 3. oldal [12] bekezdésében, tehát a jogi indokolás körében, ezzel ellentétes jogkövetkeztetés is szerepel, mely szerint a választás eredményének a jogellenes befolyásolása *a szavazásra egyébként nem jogosult személyek szavazatával* történt meg.

[11] **III.**

- [12] A felülbírálat során a másodfokú bíróság nem észlelt olyan mérlegelést nem tűrő, ún. abszolút hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértést, mely az ügy érdemi elbírálását akadályozta volna.
- [13] Az elsőfokú bíróság az eljárása idején hatályos Büntető Törvénykönyv alapján valamennyi bűncselekmény tekintetében helyesen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére. Azonban a 2021. évi CXIX. törvény 17. §-a folytán, a 2022. évi január hó 1. napjától kezdődő hatállyal a Btk. 342. §-a (1/a) bekezdéssel egészült ki. Eszerint nem valósul meg az (1) bekezdés c) pontja szerinti bűncselekmény a polgárok személyi- és lakcímadatait tartalmazó nyilvántartásba történő lakcímbjelentés vonatkozásában, amennyiben arra a szállásadó hozzájárulásával vagy saját tulajdonú ingatlanba történő bejelentkezéssel kerül sor.
- [14] A Btk. 2. § (1) bekezdése szerint a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. A 2. § (2) bekezdés értelmében, ha a cselekmény elbíráláskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.
- [15] Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság eljárásának időpontjában ezek a magatartások már nem minősülnek bűncselekménynek, ezért a másodfokú bíróság a vádlottat – a fellebbviteli főügyészség és a védő indítványával egyezően – az ellene 3 rb. a Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdésének a) pontja alapján felmentette.
- [16] A másodfokú bíróság már a felmentő rendelkezéssel kapcsolatban szükségesnek tartotta annak kiemelését, hogy a 2021. évi CXIX. törvény vonatkozó részének indokolása a következőképpen végződik: *fontos hangsúlyozni, hogy a fenti kivétel nem zárja ki a büntetőjogi felelősségre vonást az olyan cselekmények vonatkozásában, ahol a valóságot nem fedő lakcímbjelentést szándékoltnan bizonyos kedvezmények, juttatások jogosulatlan igénybe vételére vagy egyes kötelezettségek alóli jogalap nélküli kibújásra használják fel, amely által megvalósul más bűncselekmények tényállása.*

- [17] A következősen érvényesülő ítélkezési gyakorlat szerint bűnhalmazatban álló több bűncselekmény esetén a büntetőtörvény időbeli hatályának érvényesülése szempontjából elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy az elbírálás időpontjában fennálló újabb büntetőjogi rendelkezés valamely, az elkövetéskor bűncselekményként értékelhető magatartást bűncselekményként büntetni rendel-e. Ha az újabb törvényi rendelkezés értelmében az elkövetés időpontjában bűncselekményt megvalósító magatartás már nem büntethető: felmentő, vagy eljárást megszüntető rendelkezés meghozatalának van helye, és csak a fennmaradó bűncselekmény(ek) vonatkozásában vizsgálható, hogy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor fennálló törvényi rendelkezés biztosít-e enyhébb elbírálási lehetőséget (*BH 1995.380.*).
- [18] A másodfokú bíróságnak tehát a felmentő rendelkezések ellenére, a fennmaradó cselekmények vonatkozásában ismételten meg kellett vizsgálnia a Btk. időbeli hatályának kérdését; azt tehát, hogy a vádlott számára az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos törvény biztosít-e kedvezőbb elbírálást. Ennek során, az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a továbbiakban nem indokolt eltérni a Btk. 2. § (1) bekezdésében írt főszabálytól, tehát az elkövetéskor hatályos büntető anyagi jog alkalmazásától.
- [19] A másodfokú bíróság megítélése szerint a vádlott közigazgatás rendje elleni bűncselekményeit az elsőfokú bíróság nem az anyagi büntető jogszabályoknak megfelelően minősítette. Nem volt figyelemmel ugyanis arra, hogy a Btk. 350. § (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott bűncselekményt csak *arra jogosult* – adott esetben tehát a vonatkozó jogszabályok szerint az önkormányzati választásban való részvételre jogosult – személy vonatkozásában tanúsított elkövetési magatartással lehet megvalósítani.
- [20] A bírói gyakorlat szerint jogellenes magatartással szavazati jogot legálisan szerezni nem lehet, törvénybe ütköző cselekményből ugyanis nem eredhetnek jogok. Aki tehát lakcímének valótlan bejelentése alapján vesz részt a helyi választásban, nem tekinthető a fenti értelemben használt *arra jogosult személynek*, következésképpen a vele kapcsolatban tanúsított magatartás nem lehet alkalmas a Btk. 350. § (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott bűncselekmény megállapítására. Ilyen esetben a szavazatát jogosulatlanul leadó személy a Btk. 350. § (1) bekezdésének c) pontja alapján tettesként, az irányában rábíró, segítséget nyújtó tevékenységet kifejtő személy – adott esetben a vádlott – pedig részesként tartozik büntetőjogi felelősséggel (*EBD 2012.B.18.*).
- [21] A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy a választópolgár választójogát szabad akaratából gyakorolja, (2) bekezdése értelmében a választópolgár a lakóhelyén vagy – ha lakóhelye mellett legkésőbb a választás kitűzését megelőző harmincadik napon tartózkodási helyet is létesít – tartózkodási helyén szavazhat.
- [22] A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény – az elkövetés időpontjában hatályos – 5. § (2) bekezdése szerint a polgár lakóhelye annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él.
- [23] A fenti rendelkezések egybevetése alapján nyilvánvaló, hogy a három érintett személynek az önkormányzati választáson történő jogosulatlan részvétel, illetve szavazatuk anyagi ellenszolgáltatás fejében, más által meghatározott tartalommal történő leadása céljából olyan címre történő lakcím-bejelentkezése, ahol ténylegesen sohasem tartózkodtak, éltek és ez nem is állt szándékukban: súlyosan sértette a Btk. 351. §-ában írt bűncselekmény tényállását kitöltő ún. keretjogszabályokat – a fenti törvényeket – is. Választásra jogosult személynek tehát egyikük sem lett volna tekinthető.

- [24] Az 1/1999. *Büntető jogegységi határozat* szerint ha a Btk. Különös Részenek valamely rendelkezése ún. keretdispozíció, és az annak keretét kitöltő jogszabályi rendelkezésekben a bűncselekmény elkövetése után olyan mérvű változás következik be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszünteti, e változás – a meghatározott időre szóló jogszabályok kivételével – a Btk. 2. § (2) bekezdésének első fordulatára figyelemmel az elbíráláskor hatályban lévő büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazását alapozza meg.
- [25] Ennek hangsúlyozása azért vált szükségessé, mert 2022. január 1-jétől a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (2) bekezdésének fentebb idézett szövege is módosult. Ettől kezdődően a polgár lakóhelye annak a lakásnak vagy szállásnak (a továbbiakban együtt: lakás) a címe, amely a polgárnak az állammal, továbbá a természetes és jogi személyekkel, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel való hivatalos kapcsolattartásra, valamint a lakóhelyhez kötött jogai és kötelezettségei megalapozására szolgál.
- [26] A másodfokú bíróság megítélése szerint az említett három személynek a választással érintett község területére történő bejelentkezése a lakcímmel szemben támasztott ezen korlátozott követelményeknek sem felel meg: egyrészt soha nem éltek és nem is kívántak ezen a helyen élni, másrészt a bejelentkezésük nem is az állammal, a törvényben felsorolt személyekkel, szervezetekkel való kapcsolat tartását, illetve a lakóhelyhez kötött jogaik és kötelezettségeik gyakorlását szolgálta, hanem kizárólag azt célozta, hogy egy olyan településen vehessenek részt az önkormányzati választáson, ahol szavazatuk áruba bocsátásával, más által meghatározott tartalommal történő leadásával, jogellenesen pénzhez juthatnak.
- [27] Ezért a másodfokú bíróság megítélése szerint a három személy lakcím-bejelentkezése, illetve a szavazásban történő részvétele az elbírálás időpontjában is jogellenes volt, sértette a Btk. 351. § (1) bekezdését tartalommal kitöltő ún. keretjogszabályok elbíráláskor hatályos rendelkezéseit is. Az 1/1999. *BJE* értelmében tehát a megváltozott keretjogszabályokra figyelemmel sem kerülhetett sor az elbíráláskor hatályos jog alkalmazására.
- [28] A másodfokú bíróság álláspontjának kialakításakor figyelemmel volt arra is, hogy az Alaptörvény 28. Cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a *közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt* szolgálnak.
- [29] Mindennek a minősítés szempontjából azért volt jelentősége, mert ennél fogva nem minősülhetett a vádlott közigazgatás rendje elleni bűncselekménye 1 rb., a Btk. 350. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott büntett tettesi alakzataként, tevékenységét ugyanis olyan személyek irányában fejtette ki, akik az elkövetéskor hatályos törvények alapján sem voltak *arra jogosultaknak*, tehát az önkormányzati választáson jogszerűen részt venni jogosultaknak tekinthetők.
- [30] Ugyanakkor a választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekményt a 350. § (1) bekezdés c) pontja szerint az is megvalósítja, *aki jogosultság nélkül szavaz*. Tekintettel arra, hogy a három személy nem volt jogosult a választáson való részvételre, ezért jogosulatlanul szavaztak, magatartásuk tehát bűncselekményt valósított meg.
- [31] Az irányadó tényállás szerint kizárólag a vádlott magatartására volt visszavezethető, hogy a szóban forgó három személy – tanú1, tanú2 és tanú3 – az önkormányzati választáson jogosulatlanul részt vett, szavazatát leadta, és ezzel az 1-1 rb., a Btk. 350. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott bűncselekmény tényállását tettesként megvalósította. A Btk. 14. § (1) bekezdése értelmében felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan

rábír. A tettesi magatartást tanúsító három személy büntetőjogi felelősségének megállapítására – vádemelés hiányában – nem került sor. A bűnrészesség járulékos jellegéből azonban nem következik az, hogy a felbujtó és a bűnsegéd büntetőjogi felelősségének előfeltétele lenne a tettes(társtettesek) büntetőjogi felelősségre vonása (*BH 2000.184.*). A felbujtó cselekményeinek minősülése pedig a tettesi alapbűncselekményekhez igazodik.

- [32] Ezért a másodfokú bíróság a vádlottnak az elsőfokú bíróság által 1 rb. a Btk. 350. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott büntettként értékelt magatartásait 3 rb. a Btk. 350. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott, felbujtóként elkövetett választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény büntettének minősítette.

- [33] **IV.**

- [34] Hangsúlyozni szükséges, hogy a halmazati büntetés tételkerete, illetve a középérték a felmentő rendelkezés és a minősítés megváltoztatása ellenére sem módosult, az továbbra is 3 hónaptól 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés, illetve 2 év 4 hó 15 nap.
- [35] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket nagyobb részt helyesen tárta fel.
- [36] Súlyosító körülmény továbbra is a kettőt meghaladó bűnhalmazat, enyhítő körülmény pedig, hogy a vádlott három kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik és a bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomást tett.
- [37] A vádlott az elkövetéskor büntetlen előéletű volt. Ez azonban enyhítő körülményként csak kisebb nyomatékkal értékelhető a javára, miután a jelen ügyben elbírált bűncselekmények elkövetése után, részben azokkal összefüggésben megvalósított további bűncselekmények miatt utóbb jogerősen felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték.
- [38] A súlyosító körülmények köréből ugyanakkor a megváltozott minősítésre figyelemmel mellőzni kellett, hogy a helyhatósági választás eredményének jogellenes befolyásolása a vádlott részéről a szavazásra egyébként nem jogosult személyek szavazatával meg is történt. A jogosultság nélküli szavazás ugyanis a vádlott terhére megállapított bűncselekménynek a tényállási részét, elkövetési magatartását képezi, ezért súlyosító körülményként történő ismételt megfogalmazása a kétszeres értékelés tilalmába ütközne.
- [39] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés neme és tartama eltúlzottan szigorúnak nem tekinthető, ezért annak lényeges enyhítésére – figyelemmel a felfüggesztés próbaidejének törvényi minimum közelében megállapított tartamára is – nem volt törvényes lehetőség.
- [40] A bejelentett fellebbezések a felmentést célzó részükben tehát megalapozottak voltak, a büntetés enyhítésére irányuló részükben azonban nem, illetve ilyen okból a fellebbviteli főügyészség büntetés enyhítését indokoltnak tartó indítványa sem vezethetett eredményre.
- [41] A fenti indokokra tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írt tartalommal megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Dr. Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr. Bencze Beáta s.k. előadó bíró, Dr. Túri Tamás s.k. bíró

A Zalaegerszegi Törvényszék 3.B.32/2021/3. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.II.40/2021/10. számú határozata folytán – az abban írt változtatásokkal - a 2022. évi január hó 28. napján jogerőre emelkedett és fel nem függesztett részében végrehajthatóvá vált.

Dr. Krémer László s.k.
a tanács elnöke